

מקורות לעיון במס' בבא בתרא: פרק יש נוחלין

דף טו

מ. זילברמן

ניסן תש"ע

(קלח:): בית דין בתר בית דין לא דייקי . איתא בגמ' דב"ד בתר ב"ד לא דייקי בתר עדים דייקי . ויש לברר אם כוונת הגמ' דאין צורך לב"ד לבדוק אחר פסק ב"ד אחר אבל אם רוצים לעשות כן הרשות בידם או אם אסור לעשות כן . ואפשר דנחלקו בזה הראשונים, אך אין הכרע כ"כ . דכתב הרא"ש בתשובה (כלל פה אות ה-ו, וציין אליו בסמ"ע חו"מ סי' יט סק"ב), "ומה שבקשתוני, אם יראה לי שאם הפשרה קיימת על היתום, שאכתוב להם מה שיראה לי בעיקר הדין בתביעת האפוטרופסים ובענין הבכורה ובשבועת הזקנה, לא ידעתי למה שאלתוני על זה . הלא רואה אני בכתב הדיינין שעמד בפניהם מורשה על היתום, ושמעו טענותיו של אפוטרופוס של יתום ופסקו הדין, ואחרי שכבר פסקו הדיינים הדין של היתום, ושוב לא עשו פשרה על היתום שתהיה קיימת, אם כן הדין שנפסק על היתום קיים, ולמה שאלתם לפסוק פעם אחרת דין שנפסק כבר, בי דינא בתר בי דינא לא דייקי" . וקצת משמע מדבריו דאסור לב"ד לבדוק בתר פסקי ב"ד חבירו . וכן הביא הסמ"ע (שם) מספר חזוה התנופה הנזכר בדרכי משה, וז"ל, "ראובן ושמעון שבאו לדין ויצא אחד מהם זכאי ושוב חזר בעל דינו ותבעו בפני ב"ד אחר, אין זקוק לו לירד עמו לדין ולא להשיב על טענתו, וגם אין הב"ד רשאים לשמוע דבריו כלל אחר שכבר יצא זכאי מב"ד הראשון" . אך בשו"ת ישכיל עבדי (ח"ד חו"מ סי' ד אות ו) העיר דאף לספר חזוה התנופה אפשר דהיכא דיש לבעל דין טענות חדשות מותר לב"ד שני להזדקק ולשמוע הטענות ולדון מחדש .

כתב היד רמ"ה בסוגיין, "ופרקין ב"ד בתר ב"ד לא דייקי בתר עדים דייקי מהא שמעינן דכל להבא לא חיישינן לב"ד טועין אלא היכא דהוי מעשה קמא מעשה ב"ד, דב"ד בתר ב"ד לא דייקי וחיישינן דילמא טעו ב"ד בתרא ולא דייקי בתר ב"ד קמאי" . ומשמע דב"ד בתר לא דייקי הוי אומדנא אבל בעיקרון יש לב"ד לבדוק בתר ב"ד חבירו .

וראה בדברי הרמב"ם (פ"ו עדות ה"ה), שכתב, "ולעולם אין ב"ד בודקין אחר ב"ד אחר אלא מחזיקין אותן שהן בקיאים ולא יטעו אבל בודקין אחר העדים" . ומדבריו אין כל כך הכרע, אבל יותר נוטין דבריו לומר דאין צורך לבדוק אבל אין איסור בדבר . ובשו"ת ציץ אליעזר חט"ז סי' סז כתב שיש שדקדקו מדהביא הרמב"ם דין זה בהל' עדות ולא בהל' סנהדרין דאין איסור בדבר אלא שאין חיוב לעשות כן . וראה שם מה דשו"ט בדברי הספורנו עה"ת בפרשת יתרו . אך בשו"ת ישכיל עבדי (שם אות ב) טען שמבורר מדברי הרמב"ם דאכן יש איסור לבדוק אחרי פסק הב"ד . וכתב שכן משמעות הרשב"ם בסוגיין .

בפ"ת סק"ג הביא דברי המבי"ט בשו"ת הרדב"ז (ובאבקת רוכל סי' כא) שכתב דאף דמדברי הגמ' ב"ד בתר ב"ד לא דייקי בזה"ז דייקין ודייקין דאין אנו בקיאים כ"כ בדינין .

עיקר תוס' פרק יש נוחלין (קל. - קלט:)

- (קלג:) עיליתא, בא
- (קלד:) כל המתנה
- (קלז:) ליורשו, הואיל, למפרע, פלוני
- (קלה:) חזיא, אביי
- (קלה:) כל שכתוב
- (קלו:) אקנייה
- (קלו:) הכל
- (קלז:) לא החזירו
- (קלח:) מ"ש
- (קלט:) והיורש, התם

עיקר תוס' פרק מי שמת (קמו: - קנו.)

- (קמז:) מנין
- (קמז:) לתפלתו, המוכר עד ועוד ראי'
- (קמח:) שכיב מרע, איבעיא להו
- (קמט:) הכל
- (קמט:) הכל
- (קנ.) וכל היכא, עבדא
- (קנא:) הכל
- (קנא:) תנו
- (קנב:) הכל
- (קנג:) ולא כתב ביה מגו
- (קנג:) השתא, בימות הגשמים, רה"י
- (קנד:) ועוד
- (קנד:) בחזקת, זוזי
- (קנה:) מוכר
- (קנה:) לא אמרי
- (קנו.) ולטמעך, בודקין, ולגירושין, וכי מאחר